

یادداشت سردبیر

بداخلاقی در پژوهش

هر پژوهشگری بلا استثنا از انجام پژوهش اهدافی دارد که یکی از مهم ترین آن ها دستیابی به جایگاه بالاتر و کسب ارج و مقام علمی رفیع تر در جامعه است. این تصور تقریباً رایج است که انتشار کتاب ها و مقالات بیشتر موجب رسیدن به ارزش و احترام بیشتر در جامعه علمی می شود. اما آیا این تصور واقعیت دارد؟ آیا عامل تعیین کننده ای که شهرت و اعتبار علمی برای افراد به ارمغان می آورد صرفاً انتشار کتاب ها و مقالات بیشتر و بیشتر است؟

متأسفانه مقررات مربوط به ارتقا در محیط های علمی نیز به این تصور سطحی دامن می زنند و این تصور روز به روز بیشتر رایج می شود که هر پژوهشگری که مقالات بیشتری به ویژه از نوع آی اس آی داشته باشد جایگاه علمی بالاتری در حوزه مربوطه دارد. در این میان آن چه که اهمیت خود را بیش از پیش از دست می دهد چگونگی نوشتن این مقالات و مسائل پشت پرده ای است که در نگارش کتاب های متعدد و مقالات بی شمار وجود دارد. چاپ کتاب و مقاله به هر قیمت، شعار ناگفته ای است که با تأسف فراوان طرفدارانی در بین برخی پژوهشگرها دارد. تلاش بی امان برای چاپ آثار بیشتر، برخی بداخلاقان حوزه نگارش و پژوهش را تا به آن جا پیش می برد که حاضر می شوند تمامی اصول اخلاقی و حتی انسانی را در راه به دست آوردن یک کتاب یا مقاله بیشتر زیر پا بگذارند. منظور از "به دست آوردن کتاب یا مقاله" تصرف ناحق نوشته ها، ترجمه ها، پژوهش ها و آثار دیگرانی است که به دلایلی امکان یا جسارت امتناع یا اعتراض را ندارند.

در پاسخ به سؤالی که در ابتدای نوشته حاضر مطرح شد، نگارنده بر این عقیده است که هر چند ممکن است در ظاهر چنین تصور شود که انتشار کتاب ها و مقالات بیشتر موجب رسیدن به ارزش و احترام بیشتر در جامعه علمی می شود، واقعیت این است که جامعه علمی هوشمندتر از آن است که این ملاک سطحی را معیار قضاوت خود در مورد ارزشمندی مشارکت افراد در حوزه علم مربوطه قرار دهد. اخلاقی بودن تهیه این آثار، معیار مهم تری است که تعیین کننده نحوه نگاه جامعه علمی به منزلت واقعی پدیدآورندگان است. کسب ارتقای درجه علمی و دانشگاهی که البته در جای خود هدف درستی است، متأسفانه در مواردی منجر به تلاش بی امان برای به دست آوردن تولیدات علمی بیشتر و بیشتر می شود و در این مسیر تمامی کدهای اخلاقی نوشته و نانوشته

به فراموشی سپرده می‌شوند. رواج ناهنجاری‌های پژوهشی نتیجه همین شتابزدگی برای کسب درجات علمی بالاتر است، غافل از این که درجات علمی زمانی ارزش و منزلت و حرمت با خود می‌آورند که مسیر رسیدن به آن‌ها راه مستقیم باشد و از پیچ و خم‌هایی مانند تحمیل خود به نوشته‌های دیگران و غیره نگذشته باشد.

نجلا حریری

سردبیر